

SPOROČILO ZA JAVNOST

Haag / Luksemburg / Bruselj, 02. april 2020

Plečnikov stadion v Ljubljani med 7 najbolj ogroženimi območji evropske dediščine 2020

Europa Nostra - evropski glas civilne družbe zavezane kulturni in naravni dediščini - in njena partnerska organizacija, Inštitut Evropske investicijske banke, razglašata **7 najbolj ogroženih spomenikov in dediščinskih območij v Evropi za leto 2020:**

- **Plečnikov Stadion, Ljubljana, SLOVENIJA**
Eni najzgodnejših tovrstnih stavb v Evropi, zgrajeni leta 1925 po načrtih priznanega arhitekta Jožeta Plečnika, grozi, da bo zaradi neprimernih razvojnih načrtov izgubljena.
- **Nacionalno gledališče Albanije, Tirana, ALBANIJA**
Izjemen primer modernistične italijanske arhitekture iz tridesetih let prejšnjega stoletja, ki je eno najvidnejših kulturnih središč v državi, se sooča z neposredno grožnjo rušenja.
- **Grad Jezeří, Horní Jiřetín, ČEŠKA**
Baročni grad, ki je bil prizorišče prve zasebne predstavitve Beethovnovne 3. simfonije leta 1804, je v močno propadajočem stanju.
- **Grad Sammezzano, Toskana, ITALIJA**
Osupljivo lepa zgodovinska zgradba eklektičnega sloga, značilnega za orientalistični arhitekturni stil poznega 19. stoletja, je postala žrtev zanemarjanja in vandalizma.
- **Blok Y, vladna četrt, Oslo, NORVEŠKA**
Modernistična stavba iz šestdesetih let prejšnjega stoletja, na kateri so znane Picassove freske, je bila poškodovana v terorističnem napadu leta 2011, zdaj pa naj bi bila porušena.
- **Elektrarna Szombierki, Bytom, POLJSKA**
Modernistični elektrarni iz leta 1920 grozi nevarnost rušenja, kljub prizadevanjem, da bi to območje postalo inkubator kreativnih industrij.
- **Beograjska trdnjava in njena okolica, Beograd, SRBIJA**
Avtentičnost in integriteto impresivne trdnjave, ki je na poskusni seznam Unesca uvrščena kot del največje vseevropske transnacionalne svetovne dediščine Meje rimskega cesarstva, ogroža škodljiv projekt izvedbe kabinske žičnice.

Strokovnjaki, predstavniki organizacije Europa Nostra in Inštituta Evropske investicijske banke, bodo skupaj z nominatorji ter drugimi partnerji obiskali navedena spomeniška območja in se srečali s ključnimi deležniki. Multidisciplinarne ekipe bodo zagotovile strokovno svetovanje, opredelile bodo možne vire financiranja in pomagale pridobiti široko podporo pri reševanju teh dediščinskih znamenitosti. Oblikovale bodo priporočila za ukrepanje in z njimi seznanile širšo javnost.

Izvršni predsednik organizacije Europa Nostra **prof. Dr. Hermann Parzinger** je izjavil: „Seznam sedmih najbolj ogroženih 2020 obsega širok izbor dediščinskih območij, ki se soočajo z raznolikimi vrstami resnih groženj. Vsi ti zakladi dediščine pripovedujejo evropsko zgodbo, ki je del naše skupne kulture in zgodovine. Z uvrstitvijo na naš seznam pošiljamo lokalnim skupnostim in aktivistom močno sporočilo solidarnosti: vaša prizadevanja za ohranitev teh območij imajo podporo našega širokega gibanja za evropsko dediščino.“

Dekan Inštituta Evropske investicijske banke **Francisco de Paula Coelho** je dejal: „Inštitut EIB znova s ponosom podpira program 7 najbolj ogroženih. S postavitvijo teh območij v središče pozornosti igra program 7 najbolj ogroženih ključno vlogo pri zaščiti največjih dobrin Evrope: njene kulturne raznolikosti in dediščine.“

Nominacije so predložili civilna družba ali javni organi, ki so del mreže članic in pridruženih organizacij iz celotne Evrope. Odbor organizacije Europa Nostra je izmed štirinajstih dediščinskih območij, ki jih je v ožji izbor vključil strokovni svet ([panel of experts](#)), izbral 7 najbolj ogroženih območij za leto 2020. Izbor je bil narejen na osnovi kriterija izjemnega pomena dediščine in kulturne vrednosti posameznega območja pa tudi na podlagi neposredne nevarnosti, s katero se območja soočajo. Kot ključna dodana vrednost je bila upoštevana raven angažiranosti lokalnih skupnosti ter zavzetost javnih in zasebnih zainteresiranih deležnikov za ohranitev dediščine. Dodaten kriterij za izbor je bil še potencial dediščinskih območij, da delujejo kot katalizator za trajnostni socialno-ekonomski razvoj tako lokalno kot v širši regiji.

Program 7 najbolj ogroženih vodi **Europa Nostra** v sodelovanju z **Inštitutom Evropske investicijske banke**. Ima tudi podporo programa **Ustvarjalna Evropa** (Creative Europe) Evropske unije. Ta program, ki se je začel leta 2013, je del **kampanje civilne družbe** za reševanje ogrožene evropske dediščine. Ozavešča, pripravlja neodvisne ocene in predlaga priporočila za ukrepanje. Čeprav **ne zagotavlja neposrednega financiranja**, uvrstitev ogrožene dediščine v program pogosto služi kot katalizator in spodbuda za mobilizacijo potrebne javne ali zasebne podpore, vključno s financiranjem. Tukaj ([here](#)) lahko preberete nekaj "uspešnih zgodb" o pozitivnih učinkih programa.

Od leta 2020 se bo ta program izvajal vsako leto. Razpis za nominacije za program 7 najbolj ogroženih 2021 bo objavljen junija 2020.

Plečnikov stadion, Ljubljana, SLOVENIJA

Izvedba neprimernih razvojnih načrtov bi pomenila uničenje integritete Plečnikovega stadiona. Stadion, ki je bil zgrajen leta 1925, je eden najstarejših objektov zgrajenih za športne in gimnastične namene v Sloveniji, in tudi eden najzgodnejših tovrstnih objektov v Evropi. Z opečnim zidom ograjena arena objekta na prostem ima obliko podkve povzeto iz starodavnih amfiteatrov, celoto pa poleg arene sestavljajo še v raščen teren vgrajene tribune, kolonada na vzhodni strani, tribune s stebri na zahodni strani in dva glasbena paviljona. Stadion je mojstrovina arhitekta Jožeta Plečnika.

Plečnik je v veliki meri zaslužen za današnjo podobo Ljubljane in velja za enega najpomembnejših arhitektov 20. stoletja v Srednji Evropi. Vsa Plečnikova dela v Ljubljani so proglašena za spomenike državnega pomena.

Do leta 2007 je bil stadion redno v uporabi. Novi lastnik načrtuje odstranitev skoraj vseh originalnih elementov spomenika in na njegovem mestu gradnjo novega stadiona. Načrtovane so obsežne nove gradnje, kot so hotelska stolpnica, poslovni objekti in trgovski center. Slovenska vlada je izbor Plečnikovih del v Ljubljani nominirala za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine. Smiselno bi bilo, da bi bil v bližnji prihodnosti Plečnikov stadion vključen v to pomembno nominacijo. To bi zagotovo pomenilo manj negotovo prihodnost spomenika.

Plečnikov stadion je nominiralo Društvo arhitektov Ljubljana, ki si prizadeva za ohranitev spomenika v izvorni obliki.

KONTAKTI:

Društvo arhitektov Ljubljana

Jadranka Grmek, jadranka.grmek@genius-loci.si
M. +386 41 664 106

Kaja Lipnik Vehovar, velika@t-2.net
M. +386 40 425 969

Europa Nostra

Joana Pinheiro, jp@europanostra.org
T. +31 70 302 40 55; M. +31 6 34 36 59 85

European Investment Bank Institute

Bruno Rossignol, bruno.rossignol@eib.org
T. +352 43 797 07 67; M. +352 62 134 58 62

VEČ INFORMACIJ:

www.drustvo-dal.si
www.drustvo-dal.si/novice_2019

www.europanostra.org/europe-7-most-endangered-heritage-sites-2020-announced

www.7mostendangered.eu

[HIGH RESOLUTION PHOTOS](#)

[VIDEO](#)

Osnovne informacije

[Europa Nostra](#) je glas civilne družbe, ki se je zavezala varovanju in promociji evropske kulturne in naravne dediščine. V vseevropsko federacijo nevladnih organizacij, ki so zavezane ohranjanju dediščine, in ki jo podpira široka mreža javnih inštitucij, zasebnih podjetij in posameznikov, je vključenih več kot 40 držav. Ustanovljena je bila leta 1963, danes pa je priznana kot najbolj reprezentativna dediščinska mreža v Evropi.

Europa Nostra si prizadeva za reševanje ogroženih evropskih spomenikov, dediščinskih območij in krajin, še posebej je temu namenjen program 7 najbolj ogroženih ([7 Most Endangered programme](#)). Odličnost slavi s podelitvijo nagrad [European Heritage Awards / Europa Nostra Awards](#). Europa Nostra skozi participatorni dialog z evropskimi ustanovami in z usklajevanjem Evropske zveze za dediščino 3.3. ([European Heritage Alliance 3.3](#)) pomembno prispeva k oblikovanju in izvajanju evropskih strategij in politik, ki so povezane z dediščino. Europa Nostra je bila tudi ena izmed pobudnikov in organizatorjev evropskega leta kulture 2018 ([European Year of Cultural Heritage](#) 2018).

Inštitut Evropske investicijske banke ([European Investment Bank Institute](#)) - EIB-I je bil ustanovljen v skupini EIB (Evropska investicijska banka in Evropski investicijski sklad) za spodbujanje in podporo socialnih, kulturnih in akademskih pobud z evropskimi zainteresiranimi stranmi ter širšo javnostjo. To je ključni steber skupnosti in državljanske angažiranosti skupine EIB. Več informacij na povezavi <http://institute.eib.org>

Ustvarjalna Evropa ([Creative Europe](#)) je program EU, ki je namenjen promociji evropskih kulturnih in ustvarjalnih sektorjev ter povečanju njihovega prispevka k rasti in novim delovnim mestom. S proračunom v višini 1.46 milijarde EUR za obdobje 2014 - 2020 podpira organizacije, ki delujejo na področju dediščine, uprizoritvenih umetnosti, likovnih umetnosti, interdisciplinarnih umetnosti, založništva, filma, televizije, glasbe in video iger, pa tudi več deset tisoč umetnikov, kulturnih in avdiovizualnih strokovnjakov. Financiranje jim omogoča, da delujejo po vsej Evropi, da dosežejo novo občinstvo in razvijajo nove veščine, potrebne v digitalni dobi.